

Voorlopige aanduiding

Watergevoelig openruimtegebied ‘Weesbeek’

in Boortmeerbeek

Bijlage II: toelichtingsfiche

Inhoudsopgave

1	Doelstelling en beleidscontext	3
1.1	Doelstelling	3
1.2	Beleidscontext	3
1.2.1	Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen	3
1.2.2	Decreet Integraal Waterbeleid	3
1.2.3	Blue deal	4
1.2.4	Klimaatadaptatieplan	4
1.2.5	Landbouw	4
1.3	Voortraject.....	4
2	Beschrijving van gebied en het watersysteem	6
2.1	Feitelijke toestand	6
2.2	Waterbergend vermogen en overstromingsgevoeligheid	6
2.3	Stroomgebiedbeheerplan Dijle- en Zennebekken	8
2.4	Juridische toestand.....	9
2.5	Gemeentelijke structuurplannen en beleidsplannen ruimte.....	11
2.6	Overige beleidsplannen.....	12
3	Onderzoek sectorale wetgeving.....	13
3.1	Milieueffectrapportage	13
3.2	Ruimtelijke veiligheidsrapportage.....	15
3.3	VEN-toets.....	16
3.4	Onroerenderfgoed-toets	16
4	Rechtsgevolgen	16
4.1	Stedenbouwkundige voorschriften	16
4.2	Verkavelingen en principiële akkoorden.....	17
4.3	Ruimtebalans	17
5	Conclusie	17

1 Doelstelling en beleidscontext

1.1 Doelstelling

Overstromingen volgen mekaar jaar na jaar op en drukken ons met de neus op de feiten. De combinatie van veel verspreide bebouwing en verharding en een waterbeleid dat eeuwenlang voornamelijk gericht was op het afvoeren van water, maakt Vlaanderen kwetsbaar voor de gevolgen van de klimaatverandering. Dit versterkt overstromingsrisico's en verminderde waterinfiltratie in de bodem. Er blijft ook steeds minder ruimte vrij om het water op te vangen bij hevige regenbuien. Bepaalde gebieden in Vlaanderen overstromen nu al met de regelmaat van de klok, vaak zelfs bij minimale neerslag.

Een duurzame en klimaatbestendige ruimtelijke ontwikkeling is slechts mogelijk door het afremmen van het bijkomend ruimtebeslag en het maximaal vrijwaren van de open ruimte. Dit principe is intussen bekend als de 'bouwshift'. Tegelijk moet de verhardingsgraad in de openruimte afnemen.

Om Vlaanderen beter te beschermen tegen zowel droogte als wateroverlast zette de Vlaamse Regering de Blue Deal op, om van Vlaanderen opnieuw een spons te maken door voldoende ruimte te voorzien voor water. Ruimte geven aan water is noodzakelijk in het kader van het voorkomen van droogte en overstromingen. Dit gebeurt door de watergevoelige gebieden te vrijwaren van verdere bebouwing en verharding, waardoor het waterbergend vermogen behouden blijft en stroomafwaarts gelegen dorpen en kernen gevrijwaard blijven van wateroverlast.

Om Vlaanderen klimaatrobuuster te maken is het bijgevolg cruciaal om gebieden met een groot waterbergend vermogen of overstromingsrisico niet meer te ontwikkelen voor harde bestemming (wonen, industrie, ...) en deze dusdanig in te richten dat we hun potentieel maximaal kunnen vrijwaren en benutten.

Deze gebieden worden daarom herbestemd naar een openruimtefunctie via een ruimtelijk uitvoeringsplan of aanduiding als watergevoelig openruimtegebied.

1.2 Beleidscontext

1.2.1 Ruimtelijk structuurplan Vlaanderen

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is sinds 1997 een belangrijk fundament van het ruimtelijk beleid. Het is een visie die aangeeft hoe we in Vlaanderen best met onze ruimte omgaan. We moeten investeren in onze steden, zodat dit aangename plekken zijn om te wonen. Wat nog rest aan groen en open ruimte moeten we bewaren.

De aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden geeft mee uitvoering aan het principe van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen waarbij gesteld wordt dat het fysisch systeem ruimtelijk structurerend is. De ruimtelijke structuur van het buitengebied wordt in Vlaanderen bepaald door onder meer het samenhangend geheel van rivier- en beekvalleien. Het fysisch systeem, waaronder de hier te vrijwaren valleigebieden en andere overstromingsgevoelige gebieden, vormt hiermee het richtinggevend kader voor de ontwikkeling van natuur, bos, landbouw en landschap in het buitengebied.

1.2.2 Decreet Integraal Waterbeleid

Het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 (waterwetboek), vormt het juridisch kader voor het integraal waterbeleid in Vlaanderen. Het decreet bevat ook de omzetting van de kaderrichtlijn Water en de Overstromingsrichtlijn.

Dit decreet legt de doelstellingen en beginselen van het integraal waterbeleid vast, waarbij de multifunctionaliteit van watersystemen sterk benadrukt wordt. Daarnaast bepaalt het hoe de watersystemen ingedeeld worden in stroomgebieden en stroomgebiedsdistricten, bekkens en deelbekkens en vertaalt het die indeling in watersystemen door in de organisatiestructuur en de planning voor het integraal waterbeleid. Zo wordt er ook het kader mee vastgesteld voor de stroomgebiedbeheerplannen.

De stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2022-2027 werden vastgesteld door de Vlaamse Regering op 1 juni 2022. Hierin is onder meer de actie 6_A_0022 opgenomen om gevolg te geven aan de startbeslissingen van de Vlaamse Regering inzake signaalgebieden door herbestemming van de noodzakelijke deelgebieden via de aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden of via ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Met de beslissing van de Vlaamse Regering van 19 juli 2024 voor de aanduiding van 139 watergevoelige openruimtegebieden (WORG 1), werden voor vrijwel alle signaalgebieden waarvoor nog een herbestemmingsopgave aan de orde was een definitieve herbestemming gerealiseerd.

1.2.3 Blue deal

In de strijd tegen waterschaarste en droogte riep de Vlaamse Regering de Blue Deal in het leven om via tal van acties de strijd tegen waterschaarste en droogte op het terrein aan te gaan. De aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden speelt in op het voorkomen van bijkomende verharding. Daarnaast kan de vrijgehouden open ruimte mee ingezet worden voor waterconservering. Het water kan in deze gebieden worden vastgehouden en krijgt de tijd om te infiltreren naar het grondwater.

1.2.4 Klimaatadaptatieplan

Het Vlaams klimaatadaptatieplan moet Vlaanderen verder voorbereiden op de effecten van de klimaatverandering en dit zowel op korte termijn, tegen 2030, alsook op langere termijn, tegen 2050. Natuurgebaseerde oplossingen en technologische innovatie worden daarbij onze belangrijkste bondgenoten.

Bij de afbakening van de watergevoelige openruimtegebieden bestaan er koppelkansen met onder meer de doelstelling voor bosuitbreiding. Het verkennen van het bebossingspotentieel in deze gebieden is dan ook expliciet opgenomen. Daarnaast zorgt de vrijwaring van deze gebieden voor de blijvende vastlegging van koolstof en buffering van wateroverlast.

1.2.5 Landbouw

In de aanhef van het hoofdstuk landbouw uit het Vlaams regeerakkoord wordt 'toegang tot grond voor jonge land- en tuinbouwers' aangestipt als één van de specifieke aandachtspunten. Percelen die definitief worden aangeduid als watergevoelig openruimtegebied krijgen landbouw als een van de nevenschikte functies, naast andere openruimte functies, terwijl landbouw er nu zonevreemd gelegen is.

De voorschriften maken het blijvend agrarisch gebruik van het perceel mogelijk. Wat betreft de grondgebonden landbouw geeft de aanduiding geen aanleiding tot enige beperking van teelten of bemesting. Het aanbrengen van kleinschalige infrastructuur, gericht op het gebruik van het gebied voor landbouw of hobbylandbouw is ook nog steeds mogelijk.

1.3 Voortraject

In uitvoering van het Decreet Integraal Waterbeleid keurde de Vlaamse Regering op 30 januari 2009 de 11 bekkenbeheerplannen voor de periode 2008-2013 goed (VR 2009 3001 DOC. 0100). Deze waterbeheerplannen vormden het kader voor een heel gamma aan maatregelen met betrekking tot het integraal waterbeheer. In elk van die 11 beheerplannen was een actie (A7) opgenomen om de bestemming te toetsen van een aantal zones gelegen in actueel of potentieel waterbergingsgebied of in waterconserveringsgebied.

De bekkensecretariaten kregen binnen de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW) de taak om deze screening uit te voeren voor de 11.400 ha onbebouwde harde bestemmingen van het gewestplan die overlappen met deze voor het watersysteem belangrijke gebieden. Vanaf 2009 onderwierpen de bekkenstructuren deze gebieden aan een grondige analyse die onder andere dienst moest doen als onderbouwde input voor ruimtelijke planningsprocessen. Deze gebieden kregen de naam "signaalgebied"; het gaat om nog niet ontwikkelde gebieden waar een tegenstrijdigheid kan bestaan tussen de geldende bestemmingsvoorschriften en het belang van dit gebied voor het watersysteem.

In een eerste fase werden in 2009-2010 de meest relevante en prioritaire gebieden verspreid over gans Vlaanderen afgebakend, op basis van hun oppervlakte, omvang van de waterproblematiek en ontwikkelingsdruk.

Hierbij werden nabijgelegen stukken gebundeld tot samenhangende gehelen met de nog niet ontwikkelde omgeving.

Voor 66 prioritaire gebieden werden binnen de CIW fiches opgemaakt die zowel de wateraspecten als de ruimtelijke aspecten van deze signaalgebieden onderzochten, zowel vanuit juridisch als beleidsmatig oogpunt. Telkens werd ook een suggestie voor ontwikkelingsperspectief meegegeven vanuit het wateraspect met eventueel voorstel voor herbestemming. Meestal werd binnen het signaalgebied nog een opdeling gemaakt in deelgebieden, met afzonderlijke ontwikkelingsopties. Elk van deze fiches werd door het betrokken bekkenbestuur goedgekeurd, om tot een gedragen suggestie te komen. In 2013 volgde nog een tweede reeks van 17 signaalgebiedsfiches.

In 2013 besliste de Vlaamse Regering (VR 2013 2903 DOC. 0303-1) om deze signaalgebieden grondiger aan te pakken om het waterbergend vermogen van Vlaanderen te vrijwaren. Voor elk gebied waarvan blijkt dat het ontwikkelen volgens de huidige bestemming het overstromingsrisico verhoogt, werkte de CIW aan bijkomende voorwaarden of een alternatief ontwikkelingsperspectief. In die ontwerp-startbeslissingen werd ook gezocht naar het best in te zetten instrumentarium en de bijhorende initiatiefnemende overheid. In 2014 keurde de Vlaamse Regering de vervolgtrajecten goed voor de eerste reeks van 66 signaalgebieden (VR 2014 2401 DOC. 0086 en VR 2014 0905 DOC.0724) en in 2015 volgde reeks 2 met 17 signaalgebieden (VR 2015 0805 DOC. 0454).

Vervolgens werd door de CIW en op basis van de meest recente gegevens over bestemming, bebouwing en overstromingsgevoeligheid een derde en laatste selectie gemaakt van nog 152 te onderzoeken signaalgebieden. Ook in deze laatste reeks werd in nauw overleg met de gemeentebesturen en de waterloopbeheerders gezocht naar een integrale toekomstvisie, waarbij zowel de waterproblematiek als ruimtelijke aspecten in rekening werden genomen voor het bepalen van het ontwikkelingsperspectief (watertoets, bijkomende voorwaarden of nieuwe functionele invulling). Op 31 maart 2017 keurde de Vlaamse Regering deze laatste reeks startbeslissingen goed (VR 2017 3103 DOC. 0313).

In de startbeslissingen die de Vlaamse Regering voor elk signaalgebied goedkeurde, werd na grondige analyse een vervolgtraject en een gebiedsgericht ontwikkelingsperspectief bepaald dat rekening houdt met het watersysteem en waarbij minstens het waterbergend vermogen behouden blijft. In die beslissingen zijn volgende zaken vastgelegd:

- het ontwikkelingsperspectief van het signaalgebied;
- het bestuur dat initiatief moet nemen;
- het instrument dat gebruikt moet worden om het ontwikkelingsperspectief te realiseren.

De vervolgstappen met betrekking tot de signaalgebieden gaan van een waterrobuuste inrichting binnen de geldende bestemming tot een (gedeeltelijke) herbestemming van het gebied met flankerende maatregelen. De signaalgebieden en de bijhorende beslissingen zijn terug te vinden op de geoloketten van www.signaalgebieden.be.

Er worden twee categorieën van vervolgtrajecten onderscheiden:

- Verscherpte watertoets. De geldende harde bestemming blijft behouden, maar er kunnen in het kader van de watertoets wel extra voorwaarden opgelegd worden voor de ontwikkeling van het gebied.
- Bouwvrije opgave. Delen van het signaalgebied moeten bouwvrij blijven en moeten bijgevolg een andere bestemming krijgen.

Uit voorgaande grondige analyses bleek dat 172 gebieden dermate belangrijk zijn voor de waterbeheersing dat er minstens in een deel niet meer gebouwd kan worden. Initieel werd vooropgesteld om deze gebieden met bouwvrije opgave via een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) te herbestemmen. Mede de lange doorlooptijd van een dergelijk planproces zorgde ervoor dat begin 2023 slechts een dertigtal signaalgebieden waren herbestemd via een RUP (gemeentelijk, provinciaal, gewestelijk). Voor de andere gebieden werd de bouwvrije opgave vertaald via aanduiding als watergevoelig openruimtegebied (WORG) in uitvoering van artikel 5.6.8 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO), ingevoerd bij decreet van 8 december 2017 houdende wijziging van diverse bepalingen inzake ruimtelijke ordening, milieu en omgeving.

Uiteindelijk werden op 19 juli 2024 in totaal 139 watergevoelige openruimtegebieden definitief vastgesteld door de Vlaamse Regering. Daarmee was het merendeel van de signaalgebieden met bouwvrije opgave gevrijwaard van verdere ontwikkeling en hadden de eigenaars de mogelijkheid om een planschadevergoeding aan te vragen.

In het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 werd de bijkomende aanduiding van watergevoelige openruimtegebieden opgenomen vanuit de doelstellingen bij Blue Deal 2.0. Daarbij werden de laatste

signaalgebieden met bouwvrije opgave waar geen proces lopende was aangevuld met gebieden met een hoge ontwikkelingsdruk die zowel door lokale besturen als waterloopbeheerders werden voorgesteld.

Met deze beslissing geeft de Vlaamse Regering uitvoering aan de vooropgestelde aanduiding van WORG voor het gebied 'Weesbeek' in Boortmeerbeek.

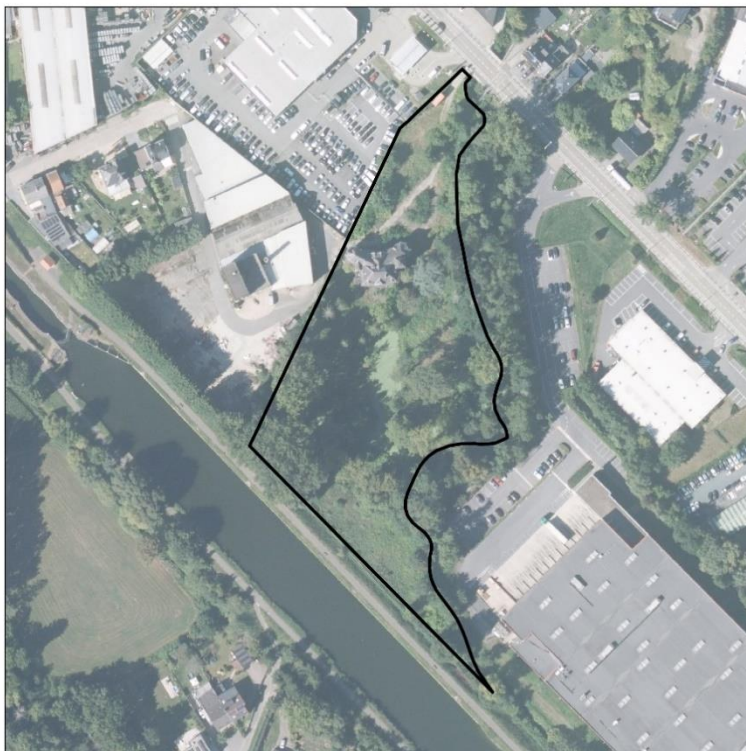
2 Beschrijving van gebied en het watersysteem

2.1 Feitelijke toestand

Het gebied is gelegen in de gemeente Boortmeerbeek en grenst aan het kanaal Leuven-Dijle en de Leuvensesteenweg. Het gebied ligt ingesloten tussen de bebouwing van een regionaal bedrijventerrein.

Het watergevoelig openruimtegebied met een oppervlakte van 1,43 ha is bebouwd met een leegstaande zonevrije woning (kasteeltje). Het gebouw werd gebruikt als woning en hotel ('Hotel Classics'). Rondom het kasteeltje bevindt zich een tuin met diverse bomen en een (drielobbige) vijver. Verspreid in het gebied bevinden zich enkele constructies zoals een berging en een stalling. Het overige gedeelte is bebost. Het gebied grenst in het oosten aan de Weesbeek, een geklasseerde waterloop van tweede categorie. Deze linkeroever van de Weesbeek is de laatste niet bebouwde oever.

Figuur 1. Bestaande feitelijke toestand: luchtfoto met aanduiding begrenzing WORG

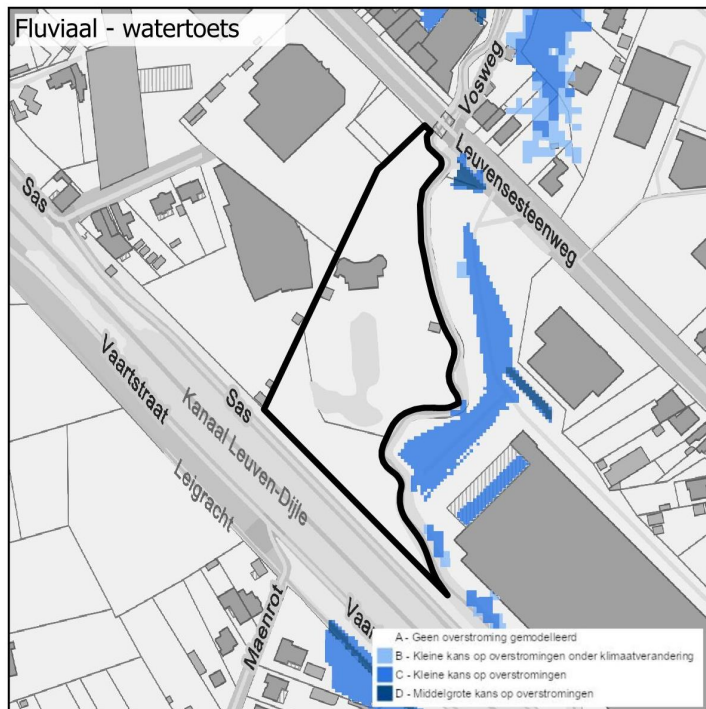

2.2 Waterbergend vermogen en overstromingsgevoeligheid

Watertoetskaarten - overstromingsgevoelige gebieden (VR 2022 2511 DOC.1289)

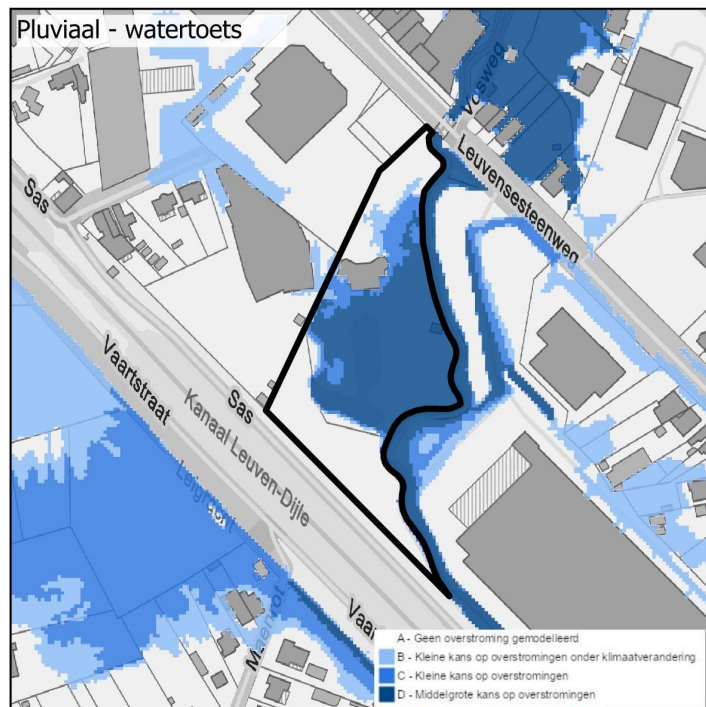
De modellering die beschikbaar is voor fluviale overstromingen vanuit de nabijgelegen Weesbeek (2de categorie) toont geen kans op overstromingen.

Figuur 2. Watertoetskaart - overstromingsgevoelige gebieden fluviaal

Het pluviale model toont voor het centrale deel van het gebied en aansluitend bij de loop van de Weesbeek een middelgrote kans op overstromingen. Ook verder stroomafwaarts, in het bebouwd gebied buiten voorliggend gebied, is er een grote kans op overstromingen.

Figuur 3. Watertoetskaart - overstromingsgevoelige gebieden pluviaal

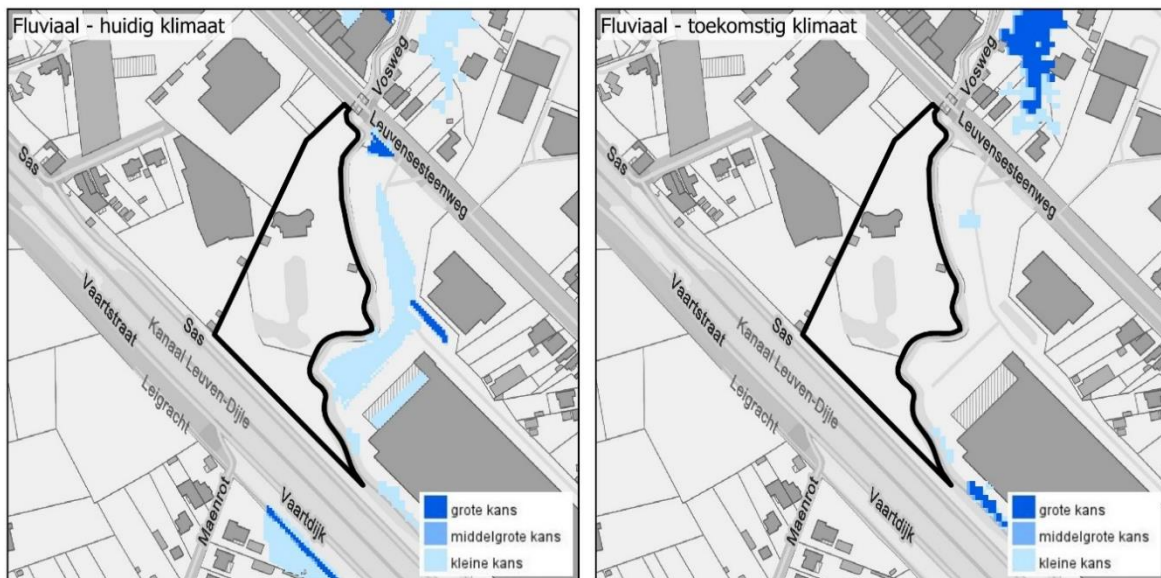
Overstromingsrichtlijn - overstromingsgevaarkaarten

Volgens artikel 6 van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) en artikel 1.7.3.1 § 3 van het Waterwetboek (VR 2018 1506 DOC.0638) moet de Vlaamse Regering zorgen voor alle significante bronnen van overstromingen en voor drie kansscenario's (kleine kans, middelgrote kans en grote kans op overstromingen, indien van toepassing).

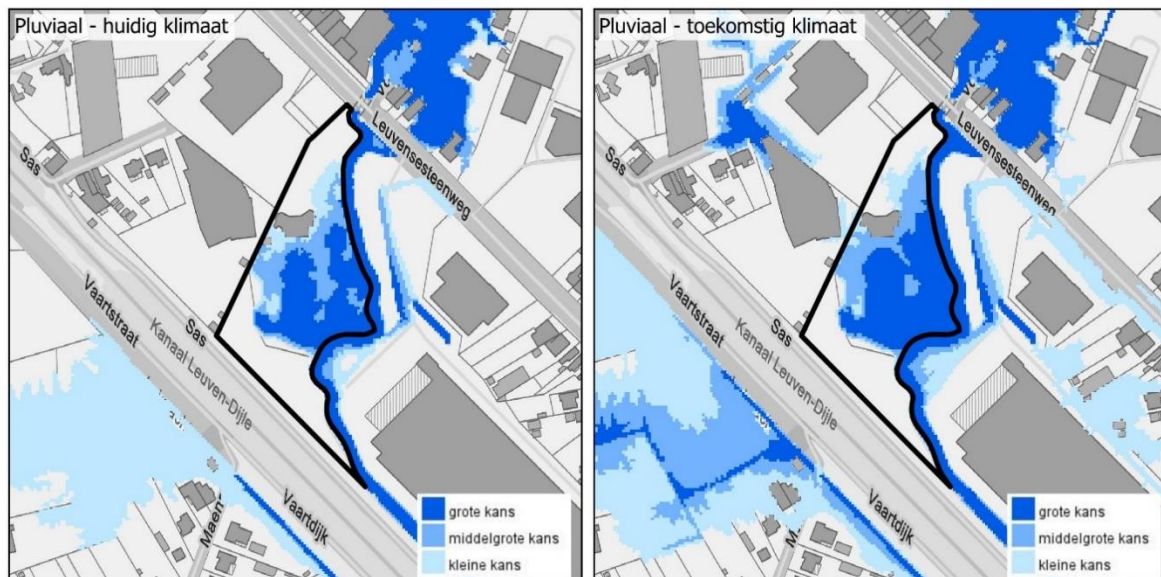
Daarbij werd ervoor gekozen om zowel kaarten voor het huidige klimaat als voor toekomstig klimaat (met klimaatprojectie 2050) op te maken.

Deze overstromingsgevaarkaarten zijn de bron voor de watertoetskaarten en geven een meer gedetailleerd beeld van de overstromingskansen in diverse scenario's. Het algemene beeld is daarom gelijkaardig aan de kaarten hierboven, maar toont onder meer ook de grote kans op overstromingen. Het pluviaale model is beschikbaar voor gans Vlaanderen, ook het klimaatmodel. De fluviale modellen zijn per waterloop opgesteld en soms niet beschikbaar bij kleinere waterlopen, ook is het klimaatscenario niet in alle fluviale modellen beschikbaar en geeft dan een blanco kaart.

Figuur 4. Overstromingsgevaarkaart: overstroombaar gebied bij huidig en toekomstig klimaat (fluviaal)

Figuur 5. Overstromingsgevaarkaart: overstroombaar gebied bij huidig en toekomstig klimaat (pluviaal)

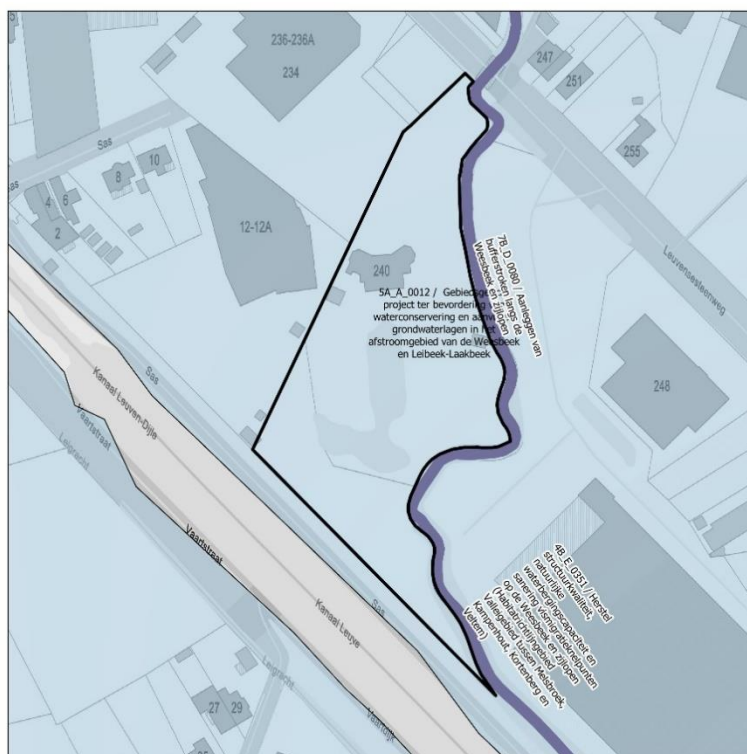
2.3 Stroomgebiedbeheerplan Dijle- en Zennebekken

Het bekkenspecifieke deel voor het Dijle- en Zennebekken van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2022-2027, werd voorbereid door de overlegstructuren van het Dijle- en Zennebekken. Het werd samen met de andere onderdelen van de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas 2022-2027, vastgesteld door de Vlaamse Regering op 1 juli 2022.

Het plangebied grenst aan de waterloop Weesbeek waarop drie gebiedsspecifieke acties voor het Dijle- en Zennebekken relevant zijn:

- Actie 4B_E_0351: Herstel structuurkwaliteit, natuurlijke waterbergingscapaciteit en sanering vismigratieknelpunten op de Weesbeek en zijlopen
 - https://www.vmm.be/bestanden/sbgp/Actiefiche_4B_E_0351.pdf
 - Deze actie betreft het prioritair aanpakken van structuurherstel van oppervlaktewaterlichamen in beschermde gebieden. De werken zijn op het laatst gerapporteerde moment in 2025 in een voorbereidende fase.
- Actie 5A_0012: Gebiedsgericht project ter bevordering van waterconservering en aanvullen grondwaterlagen in het afstroomgebied van de Weesbeek en Leibeek-Laakbeek
 - https://www.vmm.be/bestanden/sbgp/Actiefiche_5A_A_0012.pdf
 - Deze actie betreft het beschermen en herstellen van de grondwatervoorraden (sluitend voorraadbeheer), rekening houdend met de impact van waterschaarste en droogte, in de gemeenten Kortenberg, Kampenhout, Haacht, Herent en Boortmeerbeek. Het omvat onder andere de uitvoering van de acties die voortvloeien uit de hemelwaterplannen die de gemeentes momenteel opmaken.
- Actie 7B_D_0080: Aanleggen van bufferstroken langs de Weesbeek en zijlopen
 - https://www.vmm.be/bestanden/sbgp/Actiefiche_7B_D_0080.pdf
 - Deze actie betreft het terugdringen van verontreiniging van oppervlaktewater met nutriënten door de land- en tuinbouwsector door het aanleggen van bufferstroken langsheen akkers. De werken zijn op het laatst gerapporteerde moment in 2025 nog niet opgestart.

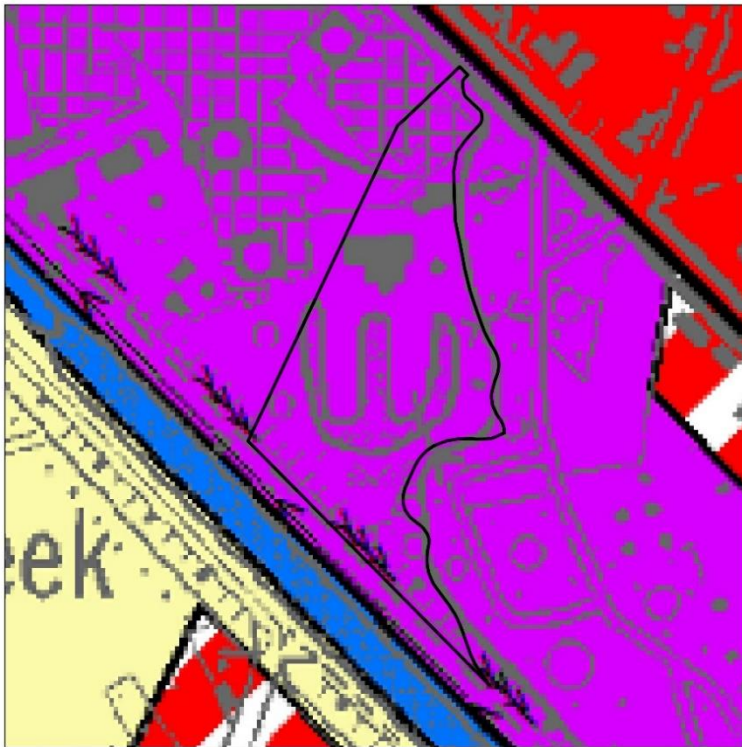
Figuur 6: Acties Stroomgebiedbeheerplan Dijle- en Zennebekken

2.4 Juridische toestand

Het gebied is volgens het origineel gewestplan Leuven (KB 7 april 1977) gelegen in industriegebied. Ter hoogte van de zuidelijke grens van het gebied loopt een tracé voor aan te leggen hoogspanningsleidingen.

Figuur 7. Gewestplan

Gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Zonevrije woningen'

De doelstelling van het RUP Zonevrije woningen, goedgekeurd op 19 maart 2015, is het toekennen van mogelijkheden aan zonevrije woningen met als finaliteit het vervallen van het zonevrije karakter en het scheppen van rechtszekerheid. Daartoe worden de basisrechten voor zonevrije woningen zoals opgenomen in de Codex verankerd in het RUP. Het gebied valt binnen de zoning Erfgoed en markante gebouwen (artikel 1), met specifieke voorschriften onder artikel 1.5 'Hotel Classics'.

Er wordt geen bestemmingswijziging doorgevoerd, maar aan de te behouden bestemmingscategorieën wordt een overdruk toegevoegd met specifieke inrichtingsvoorschriften.

Op 13 juni 2015 werd de vaststelling van het RUP door de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant (19 maart 2015) vernietigd door de Vlaamse minister. Er werd geen nieuwe beslissing genomen, wat tot gevolg heeft dat het RUP niet van kracht is.

Provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan 'Bijzonder economisch knooppunt Kampenhout – Sas'

Het Provinciaal Economisch Knooppunt (PEK) Kampenhout-Sas (besluit provincieraad van 22 september 2015) is gericht op de differentiatie van de bestaande bedrijventone met uitbreidingsmogelijkheden van het bedrijventone en een specificatie van toegelaten activiteiten voor de regio Kampenhout-Sas. Het plan situeert zich in de gemeentes Kampenhout en Boortmeerbeek.

Binnen het gebied gelden de stedenbouwkundige voorschriften van artikel 2 'Gemengd regionaal bedrijventone'. Over een afstand van 10 meter landinwaarts vanaf de bovenste randen van het taluds van de Weesbeek is het overdruk artikel 5 'Structurerend groenelement waterloop' eveneens van toepassing.

De stedenbouwkundige voorschriften voor Gemengd regionaal bedrijventone (artikel 2) luiden als volgt:

Het gebied is bestemd voor bedrijven van regionaal belang met een van de volgende hoofdactiviteiten:

- productie, opslag, bewerking en verwerking van goederen;
- onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten.
- op- en overslag, voorraadbeheer, groepage, fysieke distributie en groothandel;

Daarnaast zijn volgende activiteiten toegelaten als nevenbestemming:

- kantoren met een beperkte oppervlakte gekoppeld aan de toegelaten hoofdactiviteit van individuele bedrijven, voor zover deze activiteiten geen intensieve loketfunctie hebben en geen autonome activiteiten uitmaken;
- overdekte recreatieve bedrijven;
- toonzalen gekoppeld aan de toegelaten hoofdactiviteit van individuele bedrijven;
- kleinhandel en horeca tot maximaal 50% van de bruto vloeroppervlakte van de bedrijfsgebouwen mits ondergeschikt en gekoppeld aan de toegelaten hoofdactiviteiten van individuele bedrijven;
- één woongelegenheden (conciërgewoning) per bedrijf, met een maximale vloeroppervlakte van 200 m², fysisch geïntegreerd in het bedrijfsgebouw. Er moet aangetoond worden dat de activiteit niet zonder conciërgewoning kan uitgeroepen worden;
- installaties voor opwekken van zon- en windenergie;
- complementaire functies aan het bedrijventerrein.

De stedenbouwkundige voorschriften voor de overdruk Structurerend groenelement-waterloop (artikel 5) luiden als volgt:

Deze overdrukzone is bestemd voor het behoud, de aanleg en het beheer van de vallei als een structurerend groenelement. Dit gebied wordt aangelegd in functie van het herstel en de ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden eigen aan een beekvallei. Bebouwing is uitgesloten.

In de zone zijn geen stedenbouwkundige handelingen als bedoeld in art. 4.2.1. van Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening toegelaten. De zone wordt in dit kader aangeduid als zone voor ecologische infrastructuur. Dit verbod is niet van toepassing op:

- Alle werken, handelingen en wijzigingen voor de aanleg, het functioneren of aanpassing van de waterweg.
- werken, handelingen, voorzieningen en inrichtingen die nodig zijn voor het beheer van de waterweg, volgens de technieken van de natuurtechnische milieubouw;
- de aanleg van paaiplassen en andere ingrepen met het oog op een meer natuurtechnische inrichting van het structurerend stedelijk groenelement;
- de aanleg, het inrichten of uitrusten van wegen in waterdoorlaatbare verhardingen;
- de aanleg, het inrichten of uitrusten van doorkruisingen van de zone ten behoeve van de realisatie van de aangegeven indicatieve wegen.
- werken en handelingen met betrekking tot park- en landschapsinrichting en waterbeheersing.

Figuur 8. Uitsnede grafisch plan PRUP 'Bijzonder economisch knooppunt Kampenhout – Sas'

2.5 Gemeentelijke structuurplannen en beleidsplannen ruimte

Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (GRS) van Boortmeerbeek is goedgekeurd op 28 augustus 2008.

Het gebied valt binnen een zone die is ingericht als regionaal bedrijventerrein. De ontwikkeling van deze behoort tot de bevoegdheden van de hogere overheid. De gemeente stelt in haar structuurplan voor aan de provincie en het Vlaams Gewest om Kampenhout-Sas te selecteren als specifiek economisch knooppunt (Richtinggevend, deel II, p. 49).

Voor de lokale natuurlijke structuur hanteert de gemeente Boortmeerbeek drie hoofdprincipes. In de eerste plaats de bescherming van bestaande natuureilandjes en restnatuurgebiedjes. In de tweede plaats de versterking en herwaardering van de kleine beekvalleien. In de laatste plaats het behoud en de uitbreiding van kleine landschapselementen. Langs de bedrijventerreinen moeten natuurlijke randen en overgangen worden gecreëerd. De valleien van de kleine beken worden zo veel als mogelijk ontwikkeld als groene natuurverbindingen. Ook de Molenbeekvallei is geselecteerd voor de ontwikkeling van natuurverbinding (Richtinggevend, deel II, p. 32).

In het GRS wordt aangehaald dat de gemeente Boortmeerbeek werkt aan een duurzaam waterbeleid door onder andere bij de ontwikkeling van (woning)bouwprojecten en verkavelingen na te gaan of het geen overstromingsgebied betreft en of er geen schade wordt berokkend aan het watersysteem. Denken aan integraal waterbeheer zal de basisattitude zijn bij het formuleren van ruimtelijke doelstellingen en het uitwerken van ruimtelijke acties en plannen op niveau van elke sector (bouwvergunningen, ruimtelijke uitvoeringsplannen, verklavingen, inrichting van landbouw- en natuurgebieden, ...) (Richtinggevend, deel II, p. 35).

2.6 Overige beleidsplannen

Strategisch project 'Open ruimte in en om Mechelen' (ORIOM)

Dit strategisch project werd opgestart in juli 2016 en loopt tot juli 2026. Met zoveel mogelijk gebiedsactoren werd een gebiedsprogramma uitgetekend, met een ruimtelijke gebiedsvisie en een concreet, realisatiegericht en gedragen actieprogramma op verschillende schaalniveaus. Een structurele samenwerking met de vele gebiedsactoren werd opgebouwd met als doel de realisatie van een robuust open ruimte netwerk.

Het beoogt de realisatie van volgende doelstellingen:

1. Vertalen van de gedragen gebiedsvisie naar een verankerd open ruimtebeleid met oog op een dalend ruimtebeslag;
2. Realiseren van een functioneel en samenhangend groenblauw netwerk;
3. Bewaken van de integrale benadering van de grote infrastructuurprojecten ter verbetering van de omgevingskwaliteit;
4. Uitbouwen van een toekomstbestendig voedselproductielandschap;
5. Ontwikkelen van Mechels Rivierenland tot een toeristisch florerende bestemming.

De Weesbeekvallei betreft een van de hefboomprojecten en is gericht op meer ruimte voor de vallei in Boortmeerbeek tussen het Kanaal Dijle-Leuven en de Dijle. Het uiteindelijke doel is de Weesbeek vanaf het Kanaal Leuven-Dijle tot aan de monding in de Dijle in te richten als een ecologische en recreatieve verbinding doorheen Boortmeerbeek met bijkomende ruimte voor waterbuffering.

De gebiedscoalitie COWALA (coalitie voor water, landbouw en landschap), die ontstond uit de schoot van het strategisch project ORIOM, werkte tien maatregelen uit om het gebied klimaatbestendiger te maken. Deze samenwerking situeert zich in het bijna aaneengesloten landbouwlandschap van Mechelen, Zemst en Boortmeerbeek. Een van de 10 maatregelen van de coalitie is het vergroten van de ruimte voor de Weesbeek, zodat het overstromingsrisico bij intense regenval verkleint. Daarnaast worden kleinschalige ingrepen van landschapsherstel doorheen het projectgebied beoogd die het landschap weerbaarder maken tegen veranderingen in temperatuur en water en de belangrijke soorten in het projectgebied ondersteunen.

Het aanduiden van het gebied Weesbeek als watergevoelig openruimtegebied past volkomen binnen dit kader.

3 Onderzoek sectorale wetgeving

3.1 Milieueffectrapportage

De milieueffectrapportage verloopt via de generieke procedure. De procedure start met de aanmelding van het plan-MER aan het Vlaams Expertisecentrum MER (VECM). Nadien volgt de opmaak van een scopingnota.

De scopingnota bevat onder andere een beschrijving van het voorgenomen plan en een voorstel van de wijze waarop het milieuonderzoek zal uitgevoerd worden.

Op basis van de scopingnota en de ontvangen adviezen wordt het ontwerp van plan-MER opgemaakt door deskundigen onder leiding van een erkend MER-coördinator. Nadien wordt het (ontwerp) plan-MER onderworpen aan een openbaar onderzoek, samen met de voorliggende (voorlopige) aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden.

Tijdens het openbaar onderzoek kunnen burgers en adviesinstanties opmerkingen geven op het (ontwerp) plan én het (ontwerp) plan-MER. Opmerkingen en adviezen kunnen aanleiding geven tot aanpassingen en aanvullingen aan het plan en het plan-MER. Ook het VECM geeft een kwaliteitsadvies over het plan-MER.

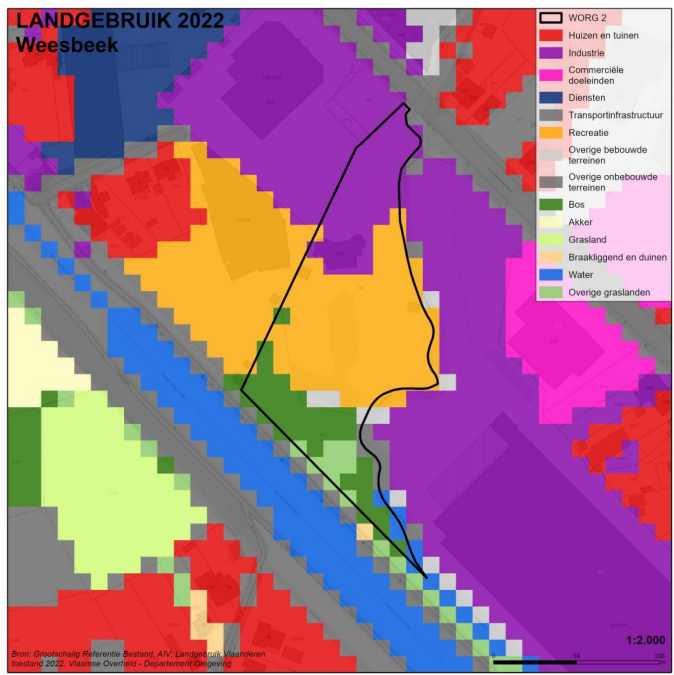
De aanmelding van het plan-MER aan het VECM voor de aanduiding van de watergevoelige openruimtegebieden – WORG 2 vond plaats op 18 december 2025. De scopingnota werd op 23 januari 2026 aan de betrokken adviesinstanties voorgelegd. Momenteel bevindt het proces zich in de fase van het ontwerp plan-MER.

Op basis van het gevoerde milieueffectenonderzoek worden geen aanzienlijk negatieve effecten op de leefomgeving verwacht. In het ontwerp van plan-MER worden geen milderende maatregelen noodzakelijk geacht. Het ontwerp van plan-MER wordt samen met het besluit houdende de voorlopige aanduiding ter inzage gelegd in het openbaar onderzoek.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de relevante milieukenmerken en -beoordeling voor voorliggend deelgebied.

Milieukenmerken	Beschrijving deelgebied	Milieubeoordeling
Discipline Bodem en Grondwater		
Wijziging bodemgebruik	Voor de feitelijke toestand wordt verwezen naar §2.1	
Wijziging bodemkenmerken	Geen bodems met bodemkundig erfgoed of waardevolle bodemprofielen of veen aanwezig	Positief
Wijziging bodem- en grondwaterkwaliteit	Gekende bodemverontreiniging zonder risico en Actuele no-regret zone aanwezig	Positief
Discipline Oppervlaktewater		
Wijziging waterbergend vermogen	Zie H2 “Beschrijving van het watersysteem” in de gebiedsfiche Hierin staan reeds alle relevante kenmerken van het watersysteem	Positief
	Kleine tot middelgrote kans op pluviale overstroming	
Wijziging overige hydrologische kenmerken	Aangrenzend: Weesbeek (geklasseerd, tweede categorie) Omgeving: Kanaal Leuven-Dijle (bevaarbaar), Leigracht (geklasseerd, tweede categorie)	Positief

Milieukeurmerken	Beschrijving deelgebied	Milieubeoordeling
	WATERLOPEN Weesbeek Legende: WORG 2 Bevaarbaar Geklasseerd, tweede categorie Leegpoot 1:2.500 Bron: Grootchalig Referentie Bestand Vlaanderen, AIV, VHA, VHM	
Wijziging van de oppervlaktewaterkwaliteit	Grenzend aan collectief te optimaliseren buitengebied	-
Discipline Biodiversiteit		
Wijziging ecosysteem (ruimtebeslag, versnippering, eutrofiering)	Geen gebiedsbeschermingen aanwezig in de omgeving	Neutraal
Wijziging vegetaties (ruimtebeslag, versnippering)	WAARDEVOLLE VEGETATIES Weesbeek Legende: WORG 2 Bos Natura 2000 Habitatskaart Onzeker habitat Biologische waarderingskaart Biologisch minder waardevol Complex van biologisch minder waardevolle en waardevolle elementen Biologisch waardevol Complex van biologisch waardevolle en zeer waardevolle elementen 1:2.000 Bron: Grootchalig Referentie Bestand Vlaanderen, AIV, BWK, toestand 2025, INBO, ANB	Positief
Wijziging, soorten/populaties (ruimtebeslag, versnippering, rustverstoring)	Geen belangrijk leefgebied fauna aanwezig in omgeving	Neutraal

Milieukeurmerken	Beschrijving deelgebied	Milieubeoordeling
Discipline Landschap bouwkundig erfgoed en archeologie		
Impact op het landschap	Geen landschappelijke erfgoedwaarden aanwezig	Neutraal
Impact op bouwkundig erfgoed	Vastgesteld bouwkundig erfgoed aanwezig: Kanaal Leuven-Dijle: deel Vlaams-Brabant (119363) en in omgeving van beschermd monument (15): Dubbele schutsluis	Positief
Impact op archeologisch patrimonium	Geen gekende vindplaatsen of indicaties voor archeologisch erfgoed aanwezig	Neutraal
Discipline Mens		
Ruimtegebruik	Voor de juridische toestand wordt verwezen naar §2.4 en 2.6 en voor de feitelijke toestand naar §2.1	Niet van toepassing
Gebruikskwaliteit	Bedrijvigheid aanwezig Recreatie aanwezig 	Positief

3.2 Ruimtelijke veiligheidsrapportage

De Seveso-richtlijn is de Europese richtlijn betreffende de beheersing van de gevaren van zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn. Ter uitvoering van de Seveso-richtlijn dient in het beleid inzake ruimtelijk ordening rekening gehouden te worden met de noodzaak om op langetermijnbasis voldoende afstand te laten bestaan tussen Seveso-inrichtingen (i.e. inrichtingen met een zodanige hoeveelheid aan gevaarlijke stoffen op het terrein dat zij vallen onder het toepassingsgebied van de Seveso-richtlijn) enerzijds en aandachtsgebieden (zoals gedefinieerd in het besluit van de Vlaamse Regering houdende nadere regels inzake ruimtelijke veiligheidsrapportage) anderzijds. Deze doelstelling wordt verwezenlijkt door het houden van toezicht op de vestiging van nieuwe Seveso-inrichtingen, op wijzigingen van bestaande Seveso-inrichtingen, en op nieuwe ontwikkelingen rond bestaande Seveso-inrichtingen.

Om een inschatting te maken van het aspect externe mensveiligheid, toetste de dienst Veiligheidsrapportage van het Departement Omgeving het voorgenomen plan af aan de hand van criteria die werden opgenomen onder de vorm van een beslissingsdiagram in bijlage bij het besluit van de Vlaamse Regering houdende nadere regels inzake de ruimtelijke veiligheidsrapportage.

Gelet op het feit dat:

- volgens de gegevens van de dienst VR het plangebied niet binnen de consultatiezone van Seveso-inrichtingen ligt;

- volgens de gegevens verstrekt in de toelichtingsnota in het plangebied geen Seveso-inrichtingen mogelijk zijn;

besliste de dienst VR op 26 mei 2026 dat er geen ruimtelijk veiligheidsrapport dient opgemaakt te worden.

3.3 VEN-toets

De aanduiding als watergevoelig openruimtegebied, leidend tot het behoud van het bouwvrije karakter, en de daar toegelaten functies hebben geen negatieve impact op natuurwaarden of VEN-gebieden.

Het gebied is niet in of nabij een VEN-gebied gelegen.

3.4 Onroerenderfgoed-toets

De aanduiding als watergevoelig openruimtegebied wordt als positief beschouwd gezien deze gebieden hierdoor vrijgesteld worden van grootschalige wijziging van het landgebruik en ingrepen in de bodem. Ook indirecte effecten op de omliggende gebieden worden hierdoor voorkomen.

Er is geen beschermd erfgoed in of grenzend aan het gebied. Op 90 meter afstand bevindt zich ter hoogte van het kanaal wel een sluis vastgesteld als beschermd monument (MB 5 juli 1996): 'Dubbele schutsluis' (id. 3052).

Ten zuiden grenst het gebied aan het Kanaal Leuven-Dijle, vastgesteld als bouwkundig erfgoed in het Besluit tot vaststelling van de inventaris bouwkundig erfgoed in de provincie Vlaams-Brabant (22 september 2021): 'Kanaal Leuven-Dijle: deel Vlaams-Brabant' (id. 119363).

4 Rechtsgevolgen

De aanduiding als WORG heeft geen andere rechtsgevolgen dan deze vermeld in artikel 5.6.8, VCRO.

Ingevolge de bepalingen van artikel 5.6.8, §6, VCRO, komen eigenaars van gronden die gelegen zijn binnen een definitief aangeduid watergevoelig openruimtegebied in aanmerking voor een eigenaarsvergoeding, met toepassing van dezelfde voorwaarden en modaliteiten als deze die gelden voor de planschadevergoeding, zoals deze vooropgesteld wordt met het Instrumentendecreet. Ingevolge de daarin opgenomen harmonisering en aanpassing van de compenserende vergoedingen, wordt die eigenaarsvergoeding bepaald op basis van een schaderapport van de landcommissies.

4.1 Stedenbouwkundige voorschriften

Het voorschrift wordt bepaald door artikel 5.6.8, §3 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO).

Ter informatie wordt hierbij de tekst zoals geldig op datum van de definitieve aanduiding weergegeven:

Binnen de aangeduide watergevoelige openruimtegebieden zijn waterbeheer, natuurbehoud, bosbouw, landschapszorg, landbouw en recreatie nevensgeschikte functies.

Voor zover de ruimtelijk-ecologische draagkracht en de waterbeheersfunctie van het gebied niet worden overschreden, zijn alleen de volgende handelingen die nodig of nuttig zijn voor de functies, vermeld in het eerste lid, toegelaten:

1° het aanbrengen van kleinschalige infrastructuur, gericht op de sociale, educatieve of recreatieve functie van het gebied, waaronder sanitaire gebouwen of schuilplaatsen van één bouwlaag met een oppervlakte van ten hoogste 100 m², met uitsluiting van elke verblijfsaccommodatie;

2° het aanleggen, herstellen, heraanleggen of verplaatsen van openbare wegen en nutsleidingen. Openbare wegen en nutsleidingen kunnen aangelegd of verplaatst worden voor zover dat noodzakelijk is voor de kwaliteit van het leefmilieu, het beheer van het landschap, het herstel en de ontwikkeling van de natuur en het natuurlijk milieu, de openbare veiligheid of de volksgezondheid;

3° het aanbrengen van kleinschalige infrastructuur, gericht op het gebruik van het gebied voor landbouw of hobbylandbouw;

4° handelingen die nodig of nuttig zijn om overstromingen te beheersen of om wateroverlast buiten de natuurlijke overstromingsgebieden te voorkomen;

5° handelingen voor natuurbehoud en landschapszorg.

De mogelijkheden om af te wijken van stedenbouwkundige voorschriften of om rekening te houden met ontwerpen van stedenbouwkundige voorschriften, vermeld in titel IV, hoofdstuk 4, zijn van overeenkomstige toepassing in de aldus aangeduide gebieden.

4.2 Verkavelingen en principiële akkoorden

Zoals bepaald in artikel 5.6.8, §4, VCRO heeft de definitieve aanduiding als watergevoelig openruimtegebied van rechtswege het verval tot gevolg van onbebouwde delen van niet-vervallen verkavelingen die liggen binnen het watergevoelig openruimtegebied. Ook principiële akkoorden vervallen van rechtswege.

Er zijn binnen de aanduiding geen niet-vervallen verkavelingen of principiële akkoorden gekend.

4.3 Ruimtebalans

In dit watergevoelig openruimtegebied zijn volgende bestemmingen gelegen die niet meer gerealiseerd kunnen worden na definitieve aanduiding.

Bestemmingscategorie	
Industriegebieden	1,43 ha

5 Conclusie

De kaarten van de overstromingsgevoelige gebieden tonen voor een aanzienlijk deel van het gebied en omgeving een middelgrote tot grote kans op overstromingen bij hevige neerslag.

Bij het vastleggen van de bestemming in het provinciaal RUP waren de huidige watertoetskaarten nog niet beschikbaar. De recente watertoetskaarten tonen een grotere waterproblematiek dan destijds kon worden ingeschat.

Vrijwaring van het gebied voor verdere bebouwing is aangewezen en ondersteunt de uitvoering van acties uit het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 ter realisatie van bijkomende waterberging. Bij de afbakening worden beide percelen op de niet-ontwikkelde linkeroever meegenomen.

Er bestaat een conflict tussen de verdere realisatie van de bestemming en de belangen van het watersysteem. Om die reden wordt het gebied 'Weesbeek' in Boortmeerbeek voorlopig aangeduid als watergevoelig openruimtegebied.